

errors i les omissions. Per exemple, no s'entén l'absència de qualsevol referència a la llei de Llibertat d'Elecció Lingüística de l'associació Hablamos Español, que va arribar al Congrés com a iniciativa legislativa popular. En l'aspecte conceptual, el biaix argumentatiu porta Vilarrubias a incórrer ocasionalment en la falsedat. L'autora es basa en una suposada "legislació europea i internacional sobre el dret a l'educació en llengua materna" que simplement no existeix. I finalment la proposta de la nostra catedràtica patina en el terreny po-

L'autora estima que la llei ha de declarar el català, el galleg i l'eusquera "llengües de l'Estat"

lític: proposar que els quatre partits nacionals es posin d'acord per a imposar una llei de Llengües a les comunitats bilingües no sembla la millor recepta per a la concòrdia.

En definitiva, de Vilarrubias cal retenir les seves bones intencions i la seva flexibilitat –que la distingeix de posicions radicals com les que aireja últimament el candidat Pablo Casado–, però al seu llibre li falta més fonamentació empírica, més perspectiva comparativa i sobretot una mica més de parsimònia per no acabar aprofundint el fossat que separa els "constitucionalistes sensats" dels "nacionalistes exacerbats". |

Mercè Vilarrubias

Por una Ley de Lenguas. Convivencia en el plurilingüismo

DEUSTO. 208 PÀGINES. 17,95 EUROS

Novel·la Rafel Nadal relata la història dels mariners italians, supervivents de l'enfonsament del vaixell 'Roma', que el 1944 van viure a Caldes de Malavella

Mariners d'aigua carbònica

JULIÀ GUILLAMON

Quina és la clau de l'èxit de Rafel Nadal (Girona, 1954), primer entre els editors i els jurats i, més endavant, entre els lectors? La naturalitat. Per exemple, a *El fill de l'italià*, quan parla del noi que ha nascut al raval de Caldes de Malavella, que sempre tothom ha pensat que era fill d'un mariner italià, que a casa no tenia de res, que es va haver d'espavilar, que va haver de ser formal i a còpia de treballar i guanyar diners, va aconseguir sortir del forat i treure'n els seus. És una història escrita de bona fe, sense malícia, a favor del personatge. I com que la primera part està escrita a partir dels testimonis de gent que hi ha tingut tracte, podríem dir que aquest aire bon jan el comparteixen tots. No hi ha conflicte: només un home que busca el pare. Si en un altre moment els veïns s'arrencaven els ulls, no hi fa gens de sang. És una literatura que conforta.

Hi aprems coses: la història dels italians que cap al final de la Segona Guerra Mundial van patir la venjança dels alemanys, en van morir molts, els que es van salvar van anar a petar a Maó. El general Moscardó es va encarregar de buscar-los un refugi provisional: les termes i balnearis dels burgesos catalans, que després de la Guerra Civil no es feien servir. Ja te-

nim els italians a Caldes de Malavella.

Nadal s'estima Itàlia. I envernissa la novel·la amb un color de pel·lícula de Giuseppe Tornatore. El safareig on el soldat italià es fa rentar la roba és l'escenari principalíssim. L'aigua que passa per les aigüeres ha lliscat per molts safarejos de moltes pel·lícules. És l'amor d'un dia o d'uns quants dies, l'excepcionalitat del temps de guerra.

Viatges, arxius i constel·lacions familiars

És el segon cop que Rafel Nadal escriu una novel·la de tema italià, després de *La maledicció dels Palmisano* (2015), un gran èxit amb vint-i-dues traduccions. Va començar amb *Quan érem feliços* (2012) i *Quan en dèiem xampany* (2013), novel·les genealògiques. Després s'ha decantat per la ficció, amb *La maledicció dels Palmisano* i *La senyora Stendhal* (2017). L'interès per les constel·lacions familiars i la documentació sobre el terreny connecten unes i altres.

Quan retrata els personatges catalans ho fa amb detalls sensuals. Per exemple, quan en Mateu entra a treballar a l'embotelladora i explica que fa caixes de fusta per posar les ampelles i que en aquell temps tothom en deia calaixos. Quan retrata els italians hi posa un poeta i un que canta cançons napolitanes.

Nadal és periodista i en les seves històries el context econòmic i polític hi està sempre molt ben explicat. Una de les subtrames més interessants és la guerra pel control dels hotels, per aprofitar el negoci dels refugiats italians. Som el 1943: el Ministeri de Marina s'enfronta al Govern Civil de Girona. L'altre tema és la competència entre embotelladores: l'aigua Imperial, l'aigua Malavella i l'aigua San Narciso i les mans i mànigues que s'havien de fer per evitar els abusos dels falangistes. Si en els primers llibres va retratar el negoci del xampany i dels taps de xampany, amb l'aigua també se'n surt. Hi ha tot un món

L'autor s'estima Itàlia. I envernissa la novel·la amb un color de pel·lícula de Giuseppe Tornatore

que formigueja, als carrers de Caldes i als balnearis. Amb tanta cosa que al final t'oblides una mica de la preocupació de trobar el pare.

Amb tots aquests elements (i el símbol de la papallona reina, que lliga passat i present), Nadal escriu la novel·la que els editors tenen ganes de premiar, que els lectors volen llegir i que ell sap escriure. Jugada rodona. |

Rafel Nadal

El fill de l'italià

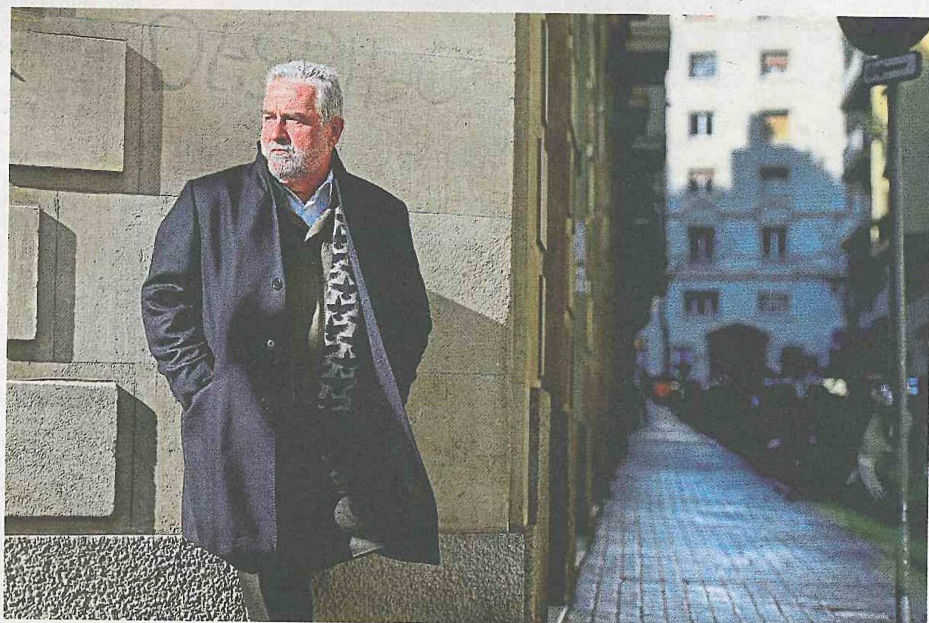
PLANETA. PREMI RAMON LLULL, 460 PÀGINES. 21,90 EUROS

El temps on aquell projecte se sentia amb més intensitat era durant els viatges estiuencs, sense arrelar enlloc, acampant en una platja i viatjant a la recerca de la felicitat perduda. A partir del seu jo i la seva família, sense èmfasi i sense mostrar com la seva anècdota val com a categoria, Jablonka va desplegant una sèrie de coneixements de ciències socials –la història de l'autocaravà, per començar– que permeten reinterpretar la seva peripècia personal com una vivència col·lectiva. El llibre parla de nosaltres, precisament, perquè descobreix com els nens de la postguerra van prosperar durant el moment socialdemòcrata i van posar el seu progrés econòmic no al servei del lleure postmodern sinó de la família. Som fills d'aquell sol de la infantesa, d'aquell temps de reconstrucció. |

Ivan Jablonka

Una casa amb rodes/En camping-car

ANAGRAMA. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: MARTA MARFANY/AL CASTELLÀ: AGUSTINA BLANCO. 184/192 PÀGINES. 16,90 EUROS

L'escriptor i periodista Rafel Nadal

ÀLEX GARCIA